

Barwa, to wrażenie wzrokowe wywołane falami świetlnymi. Wrażenie danej barwy można wywołać falą świetlną o odpowiedniej długości, jak i zmieszaniem, czyli równoczesnym działaniem, w odpowiedniej proporcji trzech barw podstawowych. Barwa należy do podstawowych elementów składowych kompozycji florystycznej. Za pomocą barwy można w kompozycji wyrazić temat, wywołać emocje, budować przestrzeń.

- **Barwy podstawowe** – są to trzy główne barwy w kole barw w najczystszej formie: żółta, czerwona, niebieska. Barwy te nazywane są jako generatywne kolory pierwotne, barwy zasadnicze lub barwy pierwszorzędowe. Są one podstawowe w tym sensie, że żadnej z nich nie można otrzymać w wyniku zmieszania z innymi barwami i żadna nie posiada jakiegokolwiek

wspólnego elementu z dwoma pozostałymi.

- **Barwy pochodne** – pomiędzy barwami podstawowymi w kole znajdują się barwy pochodne, nazywane drugorzędnymi, złożonymi, pośrednimi lub wtórnymi. Są to pomarańczowa, zielona, fioletowa. Powstają one w wyniku zmieszania w równych częściach sąsiadujących barw podstawowych:
  - żółty + czerwony = pomarańczowy
  - niebieski + żółty = zielony
  - czerwony + niebieski = fioletowy (nazywany także purpurowym).
- **Barwy trzeciorzędowe** – jeżeli połączy się barwy pierwszorzędowe i drugorzędowe, wówczas otrzyma się barwy trzeciego stopnia, które zajmują pozostałe miejsca w kole barw.

Znaczenie barw:

- **Czerwień** to barwa władzy – jest to kolor królewski i biskupi. Czerwień jest kolorem ziemskim, oznacza krew, ogień, wojnę i rządę. Jest także kolorem namiętności

plodności oraz odwagi. Czerwień połączona z czernią jest symbolem egoizmu, gwałtu i zdrady. Jasnoczerwony oznacza miłosierdzie, zaś kolor krwi jest symbolem męczeństwa i Chrystusa. Dobra strona czerwieni to ta kojarzona z miłością (czerwona róża) i pasją (płomień). Domeny czerwieni to siły witalne, życie i piękno. Z ogromnej ilości symbolizowanych przez nią cech, do najważniejszych należą: ekstrawertyzm, odwaga, antydepresyjność, asertywność, determinacja, przyjazność, ciepło i wrażliwość. Jej "zła" strona to symbol złości i krwi, jako rewolucji. Kolor czerwony użyty w odpowiednim kontekście może kojarzyć się z powstaniem, rewolucją, śmiercią, walką.

- **Błękit** to kolor transcendentny. Kojarzy się z otwartą przestrzenią, wodą, morzem, niebem. W starożytnej Grecji i Rzymie był symbolem najwyższych Bóstw – Zeusa i Jupitera. Dla chrześcijan jest to również kolor Matki Bożej. Kolor niebieski był początkowo symbolem wierności, np. rycerze na cześć ukochanej kobiety przywdziewali niebieskie stroje. Z czasem stał się symbolem niewiernych i oszukanych. Zawieszony przed domem niebieski fartuch oznacza zaproszenie chętnych do ożenku. Niebieski jest kolorem pełnym symboliki. Niektóre z nich to: uduchowanie, pokój, higiena, spokój, woda, świeżość i chłód, lecz również dynamizm, kreatywność i inspiracja. Niebieski to także kolor przyjaźni: podarowanie niebieskiego kwiatu symbolizuje duże znaczenie przyjaźni dla obdarowywanego. Niebieski bywa też postrzegany, jako symbol przywiązania do tradycji.
- **Żółty** to kolor złota oraz słońca. Oznacza najwyższe wartości i wiedzę. Niegdyś kolor żółty był barwą zamężnych kobiet i matek, miał wzbudzać do nich szacunek. Stopniowo kolor ten stał się symbolem zdrady, fałszu, bezwstydu (ladacznice), wrogości (Żydzi). Odcień cytrynowożółty symbolizuje nienawiść i zdradę. Judasz przedstawiany jest w malarstwie z żółtej szacie. Ponadto kolor ten uznano za barwę wrogości, złych zamiarów i bezwstydu.
- **Biel** jest symbolem czystości i niewinności, a także odnowy życia duchowego. Jest barwą aniołów i apostołów. W sztuce wczesnochrześcijańskiej białe były szaty apostołów, starców Apokalipsy, czasem Chrystusa, rzadko aniołów. W późniejszym średniowieczu coraz częściej zastępowano ją barwami chromatycznymi. Chrystusa przedstawiano w bieli w momencie transfiguracji.
- **Czerń** można nazwać "niezrozumianym kolorem", gdyż niemal w każdej kulturze ma

inne, często odległe znaczenie. Najczęściej jednak jest barwą negatywną, jest kolorem nocy, niewiary, grzechu i śmierci, symbolem upadłych aniołów, nicości i gniewu, ale także oznaką pokory, obumarcia dla świata i ciała, ascezy. Czarny kolor oznacza również nieugiętość. Pozostałe istotne cechy symbolizowane przez czerń to: tajemniczość, seksowność, skojarzenie z władzą, dostojnością, czasem nawet zastraszaniem (sędziowie, prawnicy,...) oraz powaga. Generalnie jest kojarzona bardziej z obszarami miejskimi niż wsią.

- **Fiolet** to kolor żałoby i zadumy. Jest barwą charakterystyczną dla okresu Adwentu, czyli okresu oczekiwania na narodziny Chrystusa. W latach 60. fiolet stał się kolorem buntu i przemian, uznawano go za niekonwencjonalny i prowokujący, zaś odcienie fioletołu stały się symbolem młodości i poszukiwania wolności.
- **Pomarańczowy** oznacza nadchodzące zmiany, kreatywność połączoną z równowagą. Jest to kolor związany z seksualnością i reprodukcją. Kwiaty o barwie pomarańczowej symbolizują entuzjizm i pożądanie.
- **Zieleń** to kolor wegetacji ziemskiej, życia i roślinności. W Biblii kolor Ogrodu Pańskiego. Jest to barwa nadziei na szczęście, zwycięstwa i kontemplacji. Zielony jest kolorem kompromisowym, symbolizuje także płodność i nieśmiertelność. Kiedyś kolor ten symbolizował rodzącą się miłość; tak ubrany mężczyzna dawał damie do zrozumienia, że jest w niej zakochany. W średniowieczu zieleń uważano za kolor symbolizujący katastrofę i zło, była kojarzona z samym diablem. Istniał nawet przesąd, że ubieranie się na zielono może ściągnąć złe moce i pecha. Niektóre negatywne znaczenia przetrwały w zmienionej formie do dziś – jaskrawa zieleń kojarzy się z trucizną, zaś blada, zmieszana z niewielką ilością błękitu lub szarości – z chorobą. Z biegiem czasu zielony zdobywał coraz lepszą reputację i przestał się kojarzyć ze złem, stał się natomiast symbolem losu i przypadkowości – zarówno w ich dobrych, jak i złych aspektach

Kontrast, to uwydatniona różnica, przeciwieństwo elementów obrazu. Kontrast służy do podkreślenia i zaakcentowania wybranych elementów dzieła. Może też służyć do podkreślenia nastroju pracy, na przykład niepokoju i niepewności. Zestawienia kontrastowe mogą być łagodne lub agresywne, a jest to uwarunkowane wielkością przeciwstawionych plam barwnych, sposobem wykorzystania cech barwy i systemem ich zestawiania (np. przy

ich rozdzielaniu konturem – kontrast słabnie). Przy stosowaniu kontrastu tonów największą siłę działania uzyskuje się przez zestawianie barw dopełniających, mniejszą – przez zestawianie trzech barw podstawowych, jeszcze mniejszą – trzech barw pochodnych, najmniejszą – pośrednich. Przeplatanie wąskich pasków tonów kontrastowych powoduje wrażenie migotania, co często stosowane bywa w kompozycjach op-artowskich. Silnie skontrastowane barwy wzajemnie się wzmacniają, najaktywniejszą z barw jest pomarańczowa i czerwona, najbierniejszymi – zielona i purpurowa. Barwa jaśniejsza i bardziej nasycona tego samego tonu zawsze jest aktywniejsza od innych jego odcieni; stąd też niebieska wydaje się o zmierzchu aktywniejsza od czerwieni. Wyróżniamy kontrast:

- **Koloru** – najsilniejszy z kontrastów – to zestawienie czystych nasyconych barw leżących dalek od siebie na kole kolorów – im dalej tym większy kontrast.
- **Waloru** – jeden z zestawianych odcieni jest rozbielony a drugi chromatyczny.
- **Czystości barwy** – jeden z odcieni przełamany szarością lub czernią w połączeniu z barwą chromatyczną.

Rodzaje kontrastu:

- **Kontrast „kolor kontra kolor”** – ten rodzaj kontrastu dotyczy barw czystych. Najsilniejszym przykładem jest kombinacja trzech barw podstawowych: żółtej, czerwonej i niebieskiej. Kontrast ten bywa nazywany harmonią trójkątną ponieważ barwy w nim użyte tworzą układ trójkąta równobocznego wpisanego w koło barw.
- **Kontrast kolor – nie kolor** – czerni i biel nie znajdują się na kole barw dlatego nie są uważane za kolory, podobnie jak wszystkie odcienie szarego. Czerni interesująco kontrastuje z ciemnymi, ciężkimi barwami (np. bordo), biel z lekkimi, pastelowymi (np. róż).
- **Kontrast ilościowy** – stosowany przy kompozycjach bardzo bogatych kolorystycznie, wręcz wzorzystych, w których niektóre barwy tylko się akcentuje, inne stanowią zaś dominantę. W celu zrównoważenia efektu pomocny jest opracowany przez Goethego system punktacji: żółty – 9, pomarańczowy – 8, czerwony – 6, zielony – 6, niebieski – 4, fioletowy – 3. Punkty wskazują że np. barwa niebieska musiałaby w kompozycji mieć dwa razy większy udział niż pomarańczowa, żeby osiągnąć ten sam efekt ilościowy.
- **Kontrast jakościowy** – ten kontrast jest utworzony przez barwy czyste i złamane. Barwy czyste to w pierwszej kolejności barwy podstawowe. Są proste, surowe w

przeciwieństwie do barw złamanych, które charakteryzują się większą subtelnością i naturalnością.

- **Kontrasty „ciepły-zimny”, „jasny-ciemny”, „aktywny-pasywny”** – ze względu na temperaturę można wyróżnić barwy ciepłe jasne (np. jasnożółty), ciepłe ciemne (np. fuksja), zimne jasne (np. limonkowy), zimne ciemne (np. oliwkowy), neutralne (np. szary). Barwy ciepłe jasne dają kompozycji energię, mają przyjazny i aktywny charakter, mocno rzucają się w oczy. Barwy ciepłe ciemne budzą skojarzenia z tradycją i odprężeniem. Zimne jasne nie skupują uwagi, dają poczucie ładu i spokoju. Barwy zimne ciemne są pasywne, wyrażają stabilność i jakość.

Kształt, inaczej **forma**, rozumiana jest jako pewna jedność, ograniczona zarysem, który stanowi zewnętrzną granicę. We florystyce ważny jest tu nie przebieg linii – kontur stanowią rośliny, grupy roślin lub kształt dużych, okrągłych kwiatów. Zmierza to do wywołania wrażenia spokoju, równowagi i harmonii. Forma grupowa, jest efektem łączenia form pojedynczych, które razem wzmacniają swoje oddziaływanie. Do form grupowych zalicza się m.in. wielkokwiatowe chryzantemy, kwiatostany hortensji, rozwinięte róże i peonie, a także rojniki, widliczki oraz rośliny okrywające glebę, głównie byliny poduszkowe, oddziałujące jako większa powierzchnia i dobrze podporządkowujące się roślinom o innym pokroju. Rośliny takie jak strelicja, anturium, pustynnik, cantedeskia, są przestrzegane jako formy doskonałe, najczęściej jednak budując kompozycję zestawia się formy w grupy. Nowa forma estetyczna we florystyce powstaje jako wynik kompozycji, a więc zaplanowanego i kreatywnego podporządkowania sobie materiału roślinnego, naczyń, środków technicznych i innych elementów układu, zgodnie z zasadami dotyczącymi łączenia barw, działania światła, właściwych proporcji. Podstawową rolę w florystyce odgrywają formy wolne i konstruktywne.

- **Formy wolne** – rozwijają się niezależnie od woli człowieka, są bardzo zróżnicowane i liczne w otaczającej przyrodzie. Wyróżnia się formy wyrosnięte (organiczne), powstające w procesie wzrostu, przy czym każdy okaz rośliny czy zwierzęcia jest ukształtowany indywidualnie, niepowtarzalny (wszystkie rośliny i części roślin, zwierzęta i formy pochodzenia zwierzęcego, takie jak pióra, koralowce, gąbki, muszle) oraz formy przypadkowe, których postać końcowa jest zależna od przypadku, trudna do przewidzenia (wygląd chmury, kałuży, kamienia, udrapowanej tkaniny,

zmiętego papieru, splecionego sznurka lub drutu).

- **Formy konstruktywne** – powstają w wyniku działalności człowieka, określane jako zbudowane (skonstruowane), np. meble, domy, naczynia, skrzynie. Formy te można zmierzyć, wyznaczyć ich granicę, wytworzyć technicznie i wielokrotnie powielać. Wyróżnia się trzy podstawowe (pierwotne) formy konstruktywne – prostokąt, trójkąt i koło, z których można utworzyć wszystkie inne formy.